

Eğitim Yönetiminde Kurumsal Programlama ve Planlamanın Eğitimciler Açısından İncelenmesi

Burç Dermanlı

Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Yöneticisi, burcdermanli07@gmail.com

ORCID:0000-0002-7210-6672

Özet

Bu çalışmada kurumsal programlama ve planlamanın eğitimciler özelinde ve onların perspektifinden incelemesi ele alınmıştır. Günümüz çağdaş eğitiminin temelinde bilim, sanat ve kültür eğitimine verilen önem yatmaktadır. Eğitim yönetimi biliminin odağında da mihver olarak çağdaş bilim anlayışı yatmaktadır. Çağdaş bilim anlayışının olmazsa olması elbette ki kurumsal programlama ve planlamanın dizaynı ve bu dizaynın özellikle de yeni nesillerin yetiştirilmesinde doğrudan katkısı olan eğitimcilere yönelmesidir. Bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde de eğitimcilere verilen önem onlara sahip çıkma ve onlardan en yüksek verimi elde etmeyi gerektirdiği ölçüde eğitim yönetiminin kurumsala odaklandığı noktada programlama ve planlamanın öneminin arttığı görölmektedir. Eğitim yönetiminin çağdaş bilim paralelindeki niteliksel paradigması eğitim kurumlarının programlama ve planlamanın geliştirilmesinin ne kadar önemli olduğunu ortaya çıkarmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Yönetimi, Eğitimci, Kurumsal Programlama ve Planlama

Examination of Corporate Programming and Planning in Education Management from the Point of View of Educators

Abstract

In this study, the examination of corporate programming and planning in terms of educators and from their perspective is discussed. The importance given to science, art and culture education is at the heart

of today's contemporary education. The modern understanding of science as the axis is also at the heart of the science of educational management. Of course, an indispensable part of the modern understanding of science is the design of corporate programming and planning, and this design is aimed at educators who have a direct contribution to the upbringing of new generations, especially. As in the whole world, in our country, the importance given to educators requires taking care of them and obtaining the highest efficiency from them, to the extent that the importance of programming and planning increases at the point where education management focuses on the institution. The qualitative paradigm of educational management in parallel with modern science reveals how important it is for educational institutions to develop programming and planning.

Key Words: Education Management, Educator, Corporate Programming and Planning

Giriş

Birey ve toplum nazarında eğitim yaşamımızın vazgeçilmez unsurudur. Çağımızda gerek sosyal gerekse de psikolojik gelişimin temel dayanağı olan eğitim, hayatın her aşamasında olan bir kavramdır. Hayatın her aşamasında olan bu kavramı da ifade eden, kalite ölçüleri ve çerçeveleri bulunmaktadır (Özdemir, 2000:57).

Eğitim yönetiminde verilen eğitimi iyileştirmeyi ve ülkenin eğitim seviyesini yükseltmeyi de amaçlayan eğitim kurumları programlama ve planlama ile kendilerine bakan yönüyle katkı sağlayabilmektedirler (Önder ve Güçlü, 2014:119).

Eğitim kurumları programlama ve planlama yardımı ile amaç ve yöntemlerini kamuya açarak kendi şeffaflıklarını kanıtlamış, yine kendileri gibi olan rakiplerine üstünlük kurmuş kurumlara dönüşmektedirler (Özdemir, 2000:61).

Eğitim kurumları için programlama ve planlama oldukça fazla anlamda önem arz etmektedir. Programlama ve planlamalarını kamuya açarak eğitim kurumları çalışanlarının, öğrencilerinin ve eğitim kurumunun rakiplerine karşı bulunduğu pozisyonu netleştirerek kendini tercih sıralarında üst sıralara yerleştirebilirler (Önder ve Güçlü, 2014:128).

Programlama ve planlamaları eğitim kurumlarının sesi olarak düşünerek onlara ön vermek ülkeye fayda sağlayacaktır. Bu yapıldığı zaman eğitim yönetiminde yeniliklerin, değişikliklerin olup olmadığı önceki dönem programlama ve planlamaları ile kıyaslanarak, raporları incelenerek öğrenilebilir (Ekiz ve Somel, 2005:115).

Kurumsal programlama ve planlamanın eğitim sisteminde uygulanmadan önceki zaman ve

sonraki zaman arasında farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıklar eğitime katkı sağlayacak değişimlerdir ve programlama ve planlama sayesinde geliştirilebilir ve çalışanları motive ederek eğitimcilerin de eğitime yoğunlaşmalarına katkı sağlayabilirler (Özgür, 2015:71).

Eğitim kurumlarını programlama ve planlama uygulamaları yapısal sorunlardan uzaklaştırmıştır. Eğitim kurumlarının kaynakları belirlenerek bu kaynaklar hedeflerine ulaşma yolunda program ve planlı olarak kullanılmaya başlamıştır. Kurumsal vizyon ve misyon belirlenerek hantallaşma engellenmeye çalışılmıştır (Yavuz, 2004:38).

Global ölçekte uluslararası eğitim sistemi içinde ulusal eğitim sisteminin nerede olduğunu, programlama ve planlamaların uluslararası eğitim seviyeleriyle rekabet edip edemediği, programlama ve planlama yardımı ile anlaşılabilir. Ülkemizde Avrupa Birliği'ne uyum süreci adına eğitimde yapılan pek çok yenilik yine ülkemizin fayda sağlamıştır (Koyuncu, 2011:29).

Programlama ve planlama tam anlamıyla bu şekilde yapısal formlara şekil vererek ülke geleceğinin teminatı olan öğrencilerin gelişiminin önündeki engelleri ortadan kaldırır ve eğitimcilere daha kaliteli ve daha nitelikli öğrenme süreçleri kazandırmanın yol ve yöntemlerini sunar (Özdemir, 2000:60).

Bu programlama ve planlamaların eğitim ve öğretim taktik stratejileri ile çizgisel gelişimiyle birlikte eğitim yönetiminde istenen seviyeye ulaşılması kaçınılmaz olacak ve öğrencilerin çok daha nitelikli, vizyoner eğitim almalarının önü açılacaktır (Özgür, 2015:76).

Eğitimciler Açısından Kurumsal Programlama ve Planlamanın Yöntem ve Uygulamaları

Eğitim yönetiminde tasarımın kreatif olarak ayrı bir önemi mevcuttur. Programlı ve planlı bir şekilde hareket edilirken bunları tasarlayan mekanizma, programlama ve planlamadan etkilenen yapıyı da hesaba katarak tasarlanmalıdır. Programlama ve planlamayı uygulayacak olan çevreyi hesaba katmadan oluşturulan programlama ve planlama sığ kalarak uygulamada güçlüklerle karşı karşıya kalabilmektedir (Güçlü, 2003:62).

Sosyal yapının en küçük birimi olan ailede, kurumlarda, devlet yönetiminde programlama ve planlama yapılarak atılan her adım düzen getirmektedir. Programlama ve planlama yapılmadan, böyle davranmadan yönetilen bir aile verimsiz ve kalitesiz yaşama sahip olur. Kurumların programlama ve planlama olmaksızın hareket etmeleri mümkün değildir (Dura ve Karakoç, 2009:479).

Her çevreyi hesaba katarak ulusal anlamda oluşturulan programlama ve planlamalarda aynı zamanda piyasanın da canlı ve değişkenlik gösteren bir yapıya sahip olduğu da dikkate alınmalıdır. İşletmeler, kurumlar hangi piyasada faaliyet gösterirlerse gösterirler faaliyet gösterdikleri piyasa zaman içerisinde değişkenlik gösterebilecek bir yapıya sahiptir (Yurtseveroğlu, 2004:398).

Çağdaş eğitim mekanizması kurumsal anlamda programlama ve planlama tanımlarına göre, eğitim kurumunun hangi işi yaptığını veya yapmak istediğini, ne tür bir eğitim kurumu olduğunu veya olmak istediğini, çağdaşlığı ve bilim yöntemini kazandırmaya çalıştığını tanımlayan amaç, hedef ve görevlerin tümü ve bunları gerçekleştirmek için gerekli yöntemler olarak tanımlanabilir (Önder ve Güçlü, 2014:97).

Başka bir ifadeyle programlama ve planlama amaçlarını gerçekleştirmeye çalışan bir eğitim kurumunun uygulayacağı hareket biçimi olarak da tanımlanabilir (Koyuncu, 2011:87).

Eğitim yönetiminde önemli olan amaca ulaşmada yöntemin önemidir Programlama ve planlama kavramına yönelik tanımlamalara göre, amaç, hedef ve görevler milli eğitim kanunlarında ve ilgili diğer kanunlarda belirlenmiştir. Bu amaç ve görevleri gerçekleştirecek yöntemler ise eğitim kurumlarının kendilerine ait yönetmeliklerinde bulunmaktadır (Ekiz ve Somel, 2005:101).

Fonksiyonel olarak programlama ve planlamada sorun, belirlenen yöntemlerin işlevselliği ile ilgilidir. Uygulamalar ve eğitim sisteminin sorunları karşılaştırıldığında eğitim sisteminin yeterince işlevsel bir programlama ve planlama yapısının olmadığı düşünülmektedir Güçlü, 2003:62).

Kurumsal anlamda eğitim sürecinde önemli bir yere sahip olan programlama ve planlama komitesinin bunlardan etkilenecek tüm kesimleri temsil eder nitelikte olması gerekir. Programlama ve planlamadan etkilenecek kesimleri temsil etmeyen bir programlama ve planlama komitesinin yapacağı uygulamanın sürdürülebilir olamayacağı açıktır (Yurtseveroğlu, 2004:398).

Kurumsal programlama ve planlama komitesinin karakteristikleri olarak Işık ve Aypay (2004: 356) farklı unsurlar üzerinde durmuştur ki, bu unsurların düzgün ve sağlıklı işleyişi ölçüsünde nitelikli eğitimin verilebileceğini belirtmiştir.

Planlama komitesi üyeleri kurumun farklı düzeylerinde çalışan bireyleri içermelidir. Planlama komitesi üyeleri okulun içinde bulunduğu toplum kesimlerinin tümünü temsil etmelidir. Planlama komitesinin büyüklüğü yönetilebilir olmalıdır. Planlama komitesi üyeleri temsil

ettikleri grubun çıkarlarını, kendilerinin kişisel çıkarlarını, okulun ve öğrencilerin çıkarlarını kollayacak iradede olmalıdır (Önder ve Güçlü, 2014:101).

Eğitimciler Açısından Kurumsal Programlama ve Planlamanın Yapısal İşlev ve Gereklilikleri

Programlama ve planlamanın yapısal fonksiyonunun geliştirilmesi için eğitim yönetimde yöntem analizinin ve kapsamının genişletilmesi gerekir. 1982 T.C. Anayasası'nda ve 1739 sayılı Milli Eğitim Kanununda eğitim fonksiyonu yer almaktadır. Her okulun kendi çevresindeki öğrenim yaşına gelmiş olan vatandaşları okula alması şarttır (Koyuncu, 2011:74).

Eğitim yönetimde programlama ve planlama yapısının en temel işlevi içerisinde eğitim kapsamını genişletmek ve mevcut eğitim kalitesini arttırmak çok önemlidir (Kırhan, 2009:74). Eğitim fonksiyonunun ile ilgili genel çerçevede yer alan yapısal durumlar programlama ve planlama açısından son derece hayati bir gereklilik arz etmektedir.

Bunun ile birlikte programlama ve planlama dahilinde eğitim ve öğretimin niteliğinin yükseltilmesi elzemdir. Milli eğitimin amaçları ile doğrultulu olarak, eğitim ağının genişletilerek daha donanımlı öğrenciler yetiştirilmesi eğitim yönetiminin iki temel amacından ikincisidir. Okulun etkili çalışabilmesi için bazı hedeflere ulaşması gerekmektedir (Gedikoğlu, 2015:18).

Eğitim ve öğretimin verimliliğinin artırılması programlama ve planlama kapsamında gerekmektedir. Eğitim yönetimde verimlilik çok önemlidir. Çok az maliyete çok fazla iş başarımı eğitimde esastır. Öğrenci başına düşen girdinin azaltılması ve bu yol ile öğrencinin eğitsel niteliğinin artırılması gerekmektedir (Okutan, 2012:41).

Öğretmenlerin doyumunun öğrenci merkezli yapı oluşumu için sağlanması gerekir. Eğitim yönetimde görev yapan personelin tüm ihtiyaçlarının sağlanarak doyumlarının artırılması elzemdir (Önder ve Güçlü, 2014:87).

Karşılana n emeğ in karş ılığ ının hakkaniyetli bir şekilde verilmesi çalışan doyumunun sağlanması açısından gerekli olduğu kadar çalışanların hak ve hukukunun korunması açısından da gereklidir (Gündüz ve Ergen, 2014:62).

Eğitim kurumlarında görev yapan çalışanların programlama ve planlama çerçevesinde sağlığ ının korunması olmazsa olmazdır. Eğitim yönetimde çalışanlar arasındaki iletişim

kopukluklarını giderme ve onları ortak amaç etrafında toplayarak motive etmeyi kapsayan sağlığın korunması ilkesi eğitimin fonksiyonel özelliğinin bir sonucudur (Kırhan, 2009:70).

Eğitim kurumlarının dirliğinin sağlanması son derece önemlidir. Eğitim yönetimi kapsamında meydana gelen değişiklikleri takip etmek ve uygun değişimleri uygulamak eğitim kurumlarının dirliğinin sağlanması bakımından oldukça yararlıdır (Önder ve Güçlü, 2014:101).

Eğitimin dirliğinin bu şekilde sağlanması yolu ve yöntemi ile eğitimin fonksiyonu içerisinde yer alan eğitim kurumlarının dirliğinin sağlanması ile sağlıklı bir eğitim ortamı oluşturmak mümkündür (Karademir, 2016:47).

Son olarak programlama ve planlama kapsamında öğrenci merkezli eğitim kurumlarının çevresine yararlı kılınması temel gereklilikler arasında yer almaktadır. Gerekli eğitim hizmetlerini sunmanın yanı sıra halka öncülük etmek, doğal zenginlikleri korumak ve sağlık koşullarını iyileştirmek eğitim kurumlarının görevidir (Okutan, 2012:49).

Eğitim kurumları yalnızca kendi içerisine kapanan ve dış dünyadan soyutlanan bir eğitim içeriğine sahip olarak değil, çevresine faydalı işlerin içerisinde bulunarak fonksiyonel bir eğitim modeli geliştirebilir ve böylelikle öğrenci merkezli programlama ve planlama yapısının temel taşını meydana getirebilir (Ereş, 2004:20).

Sonuç

Ülkemizde eğitim yönetiminde ağırlığı gün geçtikçe artan programlama ve planlamada, kurumsal programlama ve kurumsal planlama süreci başından sonuna kadar bütün aşamalarında organize olmayı gerektirmektedir. Organize olma işi kurumsal programlama ve planlamayla ilgili kavramlar tanınmaya başladığında başlamış olur.

Eğitim sisteminde programlama ve planlama ile ilgili değişikliğin birinci adımı, geçmiş uygulamaların incelenmesi ve buradaki aksaklıkların ortaya konmasıdır. Dolayısıyla, programlama plan ile uygulamaya konulan her faaliyetin sonucunda, kurumun önceki durumu ile uygulama sonrası durumunu karşılaştırarak performans ölçekleri ile değerlendirilmesi gerektiği ifade edilebilir.

Eğitim yönetiminde kurumsal programlama ve planlamanın halka hizmet etmesi gereken bir araç olması gerektiği ve öğrenim stratejilerinin ekonomiye insan girdisi sağlama anlayışı yerine eğitim hakkı ve eşitlik anlayışı çerçevesinde ele alınması, bunun da ancak eğitim politikalarının

belirlenmesi sürecinde toplumun katılımı sağlanarak demokratik bir süreçle sağlanacağı söylenebilir.

Eğitim sisteminin vazgeçilmez ve esas unsuru olan okullar/kurumlar, toplumların kültürel zenginliklerini yaşatabilmeleri ve çağın gelişmelerine yön vermekte etkin olabilmeleri için, programlama öneme sahip kurumların en başta gelenidir.

Okulların/kurumların kendilerinden beklenen işlevleri yerine getirebilmeleri; iyi bir planlamaya ve bu planın etkin bir şekilde uygulanmasına bağlıdır. Aksi halde iyi işleyen bir plan ve programa sahip olmayan bir okuldan sağlıklı ve nitelikli bir eğitim yönetimi işleyişi beklemek mümkün değildir.

Değişim bir olgu olarak, tüm örgütlerde olduğu gibi eğitim örgütlerinde de; amaç, yapı, süreç, yöntem ve davranış gibi özelliklerin uzun dönemde etkisiz hale gelmesine ve çevreye uyumunda güçlüklerle karşılaşmasına yol açmaktadır.

Değişim paradigması çerçevesinde eğitim kurumlarının, bu veya benzeri bir nedenle, çevreye uyum sağlamaları, çevreyi değişime hazırlayabilmeleri; yenilik yapmaları, açık ve dışa dönük stratejiler geliştirmeleri, uzun soluklu planlamalar yapmaları, proje ve paradigmalarını bu yönde geliştirmeleri zorunludur.

Kaynakça

Cemaloğlu, N. (2005). Türkiye’de Okul Yöneticisi Yetiştirme ve İstihdamı Var Olan Durum, Gelecekteki Olası Gelişme ve Sorunlar. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22 (4), 274.

Ekiz, C. ve Somel, A. (2005). Planlama Anlayışının Değişimi. *Mülkiye Dergisi*, 31 (25), 976.

Güçlü, N. (2003). Programlama Yönetim. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21 (4), 75.

Gündüz, G. ve Ergen, H. (2014). Kamu Okullarının Sosyal Sermaye Düzeyleri ve Dezavantajlılıkları ile İlgili Değişkenler Arasındaki İlişki. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18 (4), 675.

Koyuncu, R. (2011). İlköğretim Yönetiminde Yönetici Davranışlarının Eğitimcilerin Mesleklerine Yabancılaşmasına Etkisi. Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Niğde.

Önder, E. ve Güçlü, N. (2014). İlköğretimde Okullar Arası Başarı Farklılıklarını Azaltmaya Yönelik Çözüm Önerileri. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 41 (10), 32.

Özdemir, M. (2018). *Eğitim Yönetimi: Alanın Kendisel Temelleri ve Çağdaş Yönelimleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Özdemir, G. (2000). Öğrenen Örgütlerde Program ve Planlama. *Dokuz Eylül Üniversitesi İİBF Dergisi*, 15 (2), 111.

Özgür, A. (2015). İşletmelerde Programın Önemi Üzerine Değerlendirmeler. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 4 (4), 74.

Yavuz, N. (2004). Programlama ve Planlama Açısından Maliyet Yönetimi. *Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2 (2), 310.